

Заруцька О.П.доктор економічних наук, професор,
завідувач кафедри фінансів, банківської справи та страхування,
Університет митної справи та фінансів**Добровольська О.В.**доктор економічних наук, професор,
професор кафедри фінансів, банківської справи та страхування,
Університет митної справи та фінансів**Новікова Л.Ф.**кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування,
Університет митної справи та фінансів**Zarutska Olena, Dobrovolska Olena, Novikova Luydmila**

University of Customs and Finance

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕРОЗПОДІЛУ РЕСУРСІВ БАНКІВ УКРАЇНИ**FEATURES OF THE REDISTRIBUTION OF RESOURCES OF BANKS OF UKRAINE**

У статті досліджуються особливості перерозподілу ресурсів банківської системи України впродовж 2020–2025 рр. за групами банків – з державною часткою, іноземних банківських груп і банків з приватним капіталом. Досліджено динаміку та структуру активів та зобов'язань банків. Особливу увагу приділено змінам інвестиційного та кредитного портфелів, міжбанківських активів. Проаналізовано динаміку прибутку банків, визначено співвідношення чистого процентного доходу, чистого комісійного доходу та торговельного результату та їх впливу на формування прибутку. Досліджено динаміку витрат на формування резервів під кредитні ризики за групами банків. Визначено особливості перерозподілу ресурсів банків України. Досліджено напрямки розвитку цифрового банкінгу в Україні та роль цифровізації та фінтех-проектів у підвищенні конкурентоспроможності банків. Визначено переваги банків, які впровадили онлайн-платформи, та необанків.

Ключові слова: банківська система, ресурсна база банків, бізнес-моделі банків, банківські ризики, цифровий банкінг, необанки.

The article examines the peculiarities of the redistribution of resources in the Ukrainian banking system during 2020–2025 across different groups of banks: state-owned, foreign banking groups, and privately-owned banks. The dynamics and structure of bank assets are analyzed, including investment and loan portfolios as well as interbank assets. The dynamics and structure of bank liabilities are also examined, with particular attention to the distribution of funds of legal entities and individuals among bank groups. The dynamics and components of bank profits are studied. The composition of bank profits – specifically net interest income, net commission income, and trading results – and their impact on profit generation are identified. The dynamics of net interest income components, including interest income from transactions with legal entities, individuals, securities, and interest expenses on transactions with legal entities and individuals, are analyzed. Their influence on the formation of net interest income is explored. The dynamics of expenses related to the formation of credit risk provisions across bank groups are also examined. The study identifies the specific features of resource redistribution among Ukrainian banks. It is noted that the structure of income, expenses, assets, and liabilities depends on each bank's business model, client base characteristics, and offered banking products. The article also considers the development of digital banking in Ukraine, emphasizing the role of digitalization and fintech projects in enhancing banks' competitiveness. The advantages in profit generation of banks that have implemented online platforms such as Privat24, Oschad 24/7, iPUMB, and UniCredit Online are outlined. In addition, the sources of profit of digital neobanks operating under the licenses of well-known banks are investigated (e.g., JSC Universalbank – retail product Fintech Band Monobank; JSC “Tascombank»” – fintech project Izibank; JSC “Idea Bank”; PJSC “BANK VOSTOK” – digital bank “Vlasnyi Rahunok”). The peculiarities of resource redistribution among Ukrainian banks are thus considered by bank groups and key items of financial reporting.

Keywords: banking system, resource base of banks, banking risks, digital banking, neobanks.

Постановка проблеми. Сучасні виклики та трансформаційні процеси у банківській системі України в умовах воєнного стану, економічної нестабільності та глобалізаційних змін потребують ефективного формування, розподілу і перерозподілу ресурсної бази банків, що визначає їхню здатність забезпечувати фінансову стійкість, підтримувати кредитування економіки та задовольняти потреби клієнтів. Пошук оптимальних шляхів формування та використання ресурсної бази банків України є важливим для розуміння тенденцій розвитку банківського сектору, вироблення практичних рекомендацій щодо підвищення його стійкості та забезпечення фінансування відновлення національної економіки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика управління банківськими ресурсами є предметом дослідження багатьох вітчизняних і зарубіжних науковців. У сучасних умовах, зокрема під час воєнного стану та високої невизначеності, ця тема набуває особливої актуальності. На політику управління активами і пасивами банків суттєво впливає діджиталізація та розвиток необанків.

Управління ресурсами часто розглядається як елемент ризик-орієнтованого стратегічного управління банком. Так, І. Румик у своїх працях акцентує увагу на специфіці управління ресурсним потенціалом та ліквідністю банків, а також пропонує практичні рекомендації для підвищення ефективності роботи фінансових установ в умовах глобальних дисбалансів та збройної агресії проти України [1]. О. Гетманенко, здійснюючи комплексний аналіз сучасного стану банківської системи України, досліджує вплив воєнних і макрофінансових викликів на динаміку активів, структуру банківських ресурсів, фінансові результати, рентабельність і рівень доходів та витрат банківських установ [2]. Т. Повод зосереджує увагу на теоретичних підходах до визначення сутності ресурсної бази банків, підкреслюючи її ключову роль у діяльності фінансових інститутів як на мікро-, так і на макрорівні [3]. У свою чергу, І. Ковальчук аналізує особливості трансформації ресурсної бази банків під впливом воєнних подій та визначає основні тенденції й структурні зміни, що відображають адаптаційні процеси у банківській системі [4].

Зарубіжні дослідження останніх років значною мірою зосереджені на питаннях структури, вартості та стабільності банківських ресурсів. У працях провідних науковців акцент робиться на депозитній політиці,

регуляторних вимогах щодо капіталу й ліквідності та їхньому впливі на процеси фондування, а також на ризиках відтоку коштів у цифровому середовищі та особливостях ринкового боргового фінансування [5–10].

Метою статті є аналіз перерозподілу ресурсної бази банків протягом останніх років, відповідного впливу на ризики та прибуток банків, визначення переваг для банків, що активно впроваджують сучасні онлайн-платформи взаємодії з клієнтами.

Виклад основного матеріалу. Протягом п'яти останніх років, з 2020 до 2025 року, кількість українських банків скоротилася з 75 до 61. Сукупні активи банків зросли більше ніж вдвічі, з 1 493 млрд грн до 3 415 млрд грн, як показано в Таблиці 1. На зростання активів вплинула зміна валютних курсів, оскільки велика їх частка сформована в іноземних валютах: на початку 2020 року частка таких активів складала 33%, а курс долару США 23,7, у 2025 році курс збільшився до 42, а частка активів в іноземних валютах скоротилася до 28%. Важливим чинником зростання є розвиток операцій із залучення та розміщення ресурсів, аналіз якого наводиться нижче.

Група банків з державною часткою є найменшою за кількістю банків і найбільшою за сукупними активами, що перевищують половину сукупних активів системи. Протягом всього періоду до цієї групи входили чотири найбільші банки: АТ КБ «ПриватБанк», АТ «Ощадбанк», АТ «Укрексімбанк», АБ «Укргазбанк». Інші невеликі націоналізовані банки суттєво не впливали на розмір групи банків з державною часткою. Протягом 2020–2021 років до групи входив невеликий банк ПАТ «Розрахунковий центр», який у подальшому перетворився на клірингову установу, у 2023 році до групи державних банків приєднався АТ «Сенс Банк», правонаступник АТ «Альфа-Банк», за станом на 01.01.25 до групи входять ще малі банки АТ «Мотор-Банк» та АТ «Перший інвестиційний Банк». Як показано в Таблиці 1, чисті активи даної групи за станом на 01.01.25 займають 53,2%. На АТ КБ «ПриватБанк» припадає 42,5% активів групи, АТ «Ощадбанк» – 23,7%, АТ «Укрексімбанк» – 16%, АБ «Укргазбанк» – 10,9%, АТ «Сенс Банк» – 6,8%. Можна говорити про ключовий вплив п'яти державних банків, у першу чергу, АТ КБ «ПриватБанк», на розвиток системи.

Другу потужну групу складають банки іноземних банківських груп. Протягом 2020–2023 років до цієї групи входило 20 банків, сукупні активи яких стано-

Таблиця 1

Розподіл чистих активів між групами банків

Показники, млн грн	на 1.01.20	на 1.01.21	на 1.01.22	на 1.01.23	на 1.01.24	на 1.01.25
Активи системи	1493298	1822841	2053232	2351678	2945030	3414920
Банки з державною часткою	825028	958662	959504	1187678	1578135	1817448
Банки іноземних банківських груп	444749	549981	639176	694414	763615	885314
Банки з приватним капіталом	223521	314197	454553	469586	603279	712157

вили 30% в системі. За станом на 01.01.25 до групи входить 14 банків, чисті активи яких займають 26% в системі. Два банки з російським капіталом, ПАТ «Промінвестбанк» та АТ «Сбербанк», виведені з ринку в перший день повномасштабного вторгнення, АТ «Банк Форвард» ліквідовано а АТ «Альфа-Банк» націоналізовано у зв'язку із наявністю співвласників з країни-агресора, АТ «Ідея Банк» та АТ «БТА Банк» перейшли до групи банків з приватним капіталом.

Найбільшим в групі іноземних банків за станом на 01.01.25 є АТ «Райффайзен Банк», активи якого дорівнюють 24,8% від сукупних активів групи. Серед великих банків із чистими активами понад 100 млрд грн три банки: АТ «УкрСибБанк» (частка в групі 19,1%), АТ «Креді Агріколь Банк» (13,2%), АТ «ОТП Банк» (12,9%). Шість банків мають активи від 10 до 100 млрд грн, активи п'яти банків не перевищують 1 млрд грн.

Третю групу складають банки з приватним капіталом, найменші за розміром в системі. Кількість банків групи за п'ять років скоротилася з 50 до 40, а частка у сукупних активах системи зросла з 15 до 20,9%, дані про активи представлені у Таблиці 1. За станом на 01.01.25 серед великих банків із чистими активами понад 100 млрд грн лише два банки – АТ «ПУМБ» (частка в групі 26,2%) та АТ «Універсалбанк» (20,6%), дванадцять банків мають активи від 10 до 100 млрд грн, дев'ятнадцять – від 1 до 10 млрд грн та сім банків із активами менше 1 млрд грн.

За п'ять років з ринку виведено 10 банків з приватним капіталом, серед яких лише один харківський АТ «МегаБанк» мав чисті активи в сумі 9,2 млрд грн. Всі інші ліквідовані банки були малими за розміром: три – близько 2 млрд грн, чотири – від 1 до 1,5 млрд грн і два найменші – до 1 млрд грн. Більш детальну інформацію про причини виведення з ринку та структуру власності ліквідованих банків можна знайти на сайті Національного банку України [11].

Як свідчать обсяги активів груп, наведені у Таблиці 1, найбільший темп приросту активів мають банки з приватним капіталом (за п'ять років вони зросли

в 3,2 рази). Також відбувається зростання частки активів групи банків з державною часткою та деяке скорочення частки банків іноземних банківських груп.

У структурі активів банків України найбільшу частку займає інвестиційний портфель, переважну частку якого складають державні цінні папери – ОВДП та депозитні сертифікати. Динаміка портфелю цінних паперів за групами банків наведена у Таблиці 2. Протягом 2020–2024 років цінні папери банків з державною часткою зросли в 3,3 рази, банків іноземних банківських груп – в 4,2 рази, а банків з приватним капіталом – в 6,2 рази.

Кошти, розміщені у державні цінні папери, набувають все більшої ваги у активних операціях всіх груп банків, їх частка зросла за п'ять років з 25,4 до 43,3%. У групі банків з державною часткою питома вага інвестиційного портфелю в активах збільшилася з 28,6 до 43,4%, у групі банків з приватним капіталом – з 20,6 до 39,6%, у групі іноземних банків – з 21,9 до 46,1%, що є найвищим показником у системі. Концентрація коштів банків у одному напрямку підвищує кредитний ризик.

Близько третини чистих активів банківської системи займає кредитний портфель, який до початку 2022 року досягав 37%, але після повномасштабного вторгнення скоротився і за станом на 01.01.25 займає 24% в активах. Показник частки кредитів в активах нерівномірно розподілений між групами. Найбільшу питому вагу кредитного портфелю має група банків з приватним капіталом – 32,8% в сукупних активах групи, хоча на 01.01.20 цей показник досягав 53,3%. У групі банків з державною часткою кредитний портфель за станом на 01.01.25 займає 23% в активах, проти 26,5% на 01.01.20. Найбільш показовою є динаміка частки кредитного портфелю банків іноземних банківських груп: за п'ять років показник скоротився з 50,5 до 19,5%. Динаміка абсолютних показників кредитного портфелю наведена в Таблиці 3.

Таким чином, за останні п'ять років спостерігається переважне розміщення коштів в банків в державних цінних паперах при відносному скороченні кредитних

Таблиця 2

Розподіл інвестиційного портфелю між групами банків

Показники, млн грн	на 1.01.20	на 1.01.21	на 1.01.22	на 1.01.23	на 1.01.24	на 1.01.25
Цінні папери	379 219	593 674	651 319	825 450	1250715	1479432
Банки з державною часткою	235 997	362 258	334 600	409 846	630 450	789 280
Банки іноземних банківських груп	97 287	132 754	146 642	232 081	372 378	408 405
Банки з приватним капіталом	45 935	98 662	170 078	183 523	247 887	281 746

Таблиця 3

Розподіл кредитного портфелю між групами банків

Показники, млн грн	на 1.01.20	на 1.01.21	на 1.01.22	на 1.01.23	на 1.01.24	на 1.01.25
Кредити	562 161	595 881	766 839	686 872	686 635	823 681
Банки з державною часткою	218 466	216 140	270 167	301 752	355 508	417 012
Банки іноземних банківських груп	224 556	238 040	310 218	233 495	154 981	173 006
Банки з приватним капіталом	119 139	141 701	186 454	151 625	176 146	233 663

операцій. На тлі приросту абсолютних значень майже всіх складових активів, скорочення кредитного портфелю спостерігається лише у банках іноземних груп. Для цих банків притаманна також підвищена частка активів, розміщених в інших банках. Якщо в системі цей показник за станом на 01.01.25 складає 13,7%, для банків з приватним капіталом – 12,9%, банків з державною часткою – 11%, то міжбанківські активи у банках іноземних груп більші майже вдвічі і складають в середньому 20%. Найбільша частка коштів розміщених в інших банках для АТ «ІНГ Банк Україна» – 34,9%, «Райффайзен Банк» – 24,3%, АТ «УкрСибБанк» – 24,1%, АТ «Креді Агріколь Банк» – 24%. Підвищена частка коштів в міжбанківських активах є у окремих банках інших груп: АТ «Міжнародний Інвестиційний Банк» – 26,2%, АТ «Універсалбанк» – 23,5%. Традиційно високим є показник АТ «Укрексімбанк» – 20%. Кошти в міжбанківських активах розміщені, переважно, в іноземній валюті, що забезпечує цим банкам хеджування валютного ризику.

Зобов'язання банківської системи за п'ять років збільшилися у 2,3 рази. У тому числі, зобов'язання банків з державною часткою зросли у 2,2 рази, банків іноземних банківських груп – у 2,1 рази, банків з приватним капіталом – у 3,4 рази. Динаміка зобов'язань за групами банків наведена у Таблиці 4.

Майже половину ресурсної бази банків складають кошти суб'єктів господарювання та небанківських фінансових установ, частка яких повільно зростає. За станом на 01.01.20 кошти юридичних осіб займали 40,6%, на 01.01.25 зросли до 51,3%. Абсолютні значення зобов'язань юридичних осіб у розрізі банків наведені у Таблиці 5.

Найбільшу питому вагу коштів юридичних осіб у зобов'язаннях займають у банках іноземних груп: за п'ять років показник збільшився з 51,5 до 68,9%. У банках з приватним капіталом частка коштів юридичних осіб зросла з 44,3 до 53,8%, у банках з державною часткою рівень цих коштів найменший, за п'ять років їх питома вага збільшилася з 34,1 до 42,2%.

Зобов'язання фізичних осіб займають друге місце в ресурсній базі банків і за п'ять років в середньому дещо скоротилися з 42,7 до 39,9%. Абсолютне значення показників за групами банків наведено у Таблиці 6.

Банки з державною часткою є лідерами за залученням ресурсів від фізичних осіб. Їх частка в ресурсній базі складала 46,2% на 01.01.20 та 46,8% на 01.01.25. У банках з приватним капіталом частка коштів населення скоротилася з 44,9 до 37,9%, у банках іноземних груп – з 34,6 до 26,8%. Динаміка залучення коштів визначається процентною політикою банків.

На Рис.1 наведена динаміка прибутку банків за останні п'ять років, яка демонструє прискорене зростання чистого процентного доходу, відносно незмінний рівень чистого комісійного доходу, нелінійне зростання торгового результату і суттєвий вплив на прибуток розміру витрат на формування резервів під кредитні ризики. За станом на 01.01.23, за перший рік повномасштабного вторгнення, витрати на резерви зросли у 35 разів до попереднього року, а загальний прибуток зменшився на 71,7%. У наступні роки ці показники стабілізувалися.

Аналогічна картина співвідношення складових прибутку притаманна всім групам банків, хоча чистий процентний дохід прискорено зростає лише у банках з державною часткою. За останні п'ять років чистий

Таблиця 4

Розподіл зобов'язань між групами банків

Показники, млн грн	на 1.01.20	на 1.01.21	на 1.01.22	на 1.01.23	на 1.01.24	на 1.01.25
Зобов'язання системи	1293377	1613381	1797718	2135838	2648986	3046573
Банки з державною часткою	733 524	864 765	846 941	1098783	1436878	1644843
Банки іноземних банківських груп	371 890	472 426	546 196	620 255	671 812	765 986
Банки з приватним капіталом	187 963	276 190	404 582	416 801	540 296	635 744

Таблиця 5

Розподіл коштів юридичних осіб між групами банків

Показники, млн грн	на 1.01.20	на 1.01.21	на 1.01.22	на 1.01.23	на 1.01.24	на 1.01.25
Кошти юридичних осіб	525 042	681 195	799 845	942 713	1321897	1563792
Банки з державною часткою	250 266	312 509	314 196	364 595	582 852	693 711
Банки іноземних банківських груп	191 590	249 288	298 359	371 830	454 678	527 837
Банки з приватним капіталом	83 185	119 398	187 289	206 288	284 366	342 243

Таблиця 6

Розподіл коштів фізичних осіб між групами банків

Показники, млн грн	на 1.01.20	на 1.01.21	на 1.01.22	на 1.01.23	на 1.01.24	на 1.01.25
Кошти фізичних осіб	552 115	681 892	726 898	933 240	1083758	1216229
Банки з державною часткою	339 167	409 366	402 338	565 500	699 080	769 778
Банки іноземних банківських груп	128 535	160 800	182 995	203 691	177 318	205 348
Банки з приватним капіталом	84 413	111 726	141 565	164 049	207 359	241 103

процентний дохід системи збільшився у 3 рази, у банках з державною часткою – у 3,9 разів, у банках з приватним капіталом – у 3,7 рази. У банках іноземних груп чистий процентний дохід зростає повільніше і збільшився на 81,5%.

Чистий комісійний дохід за п'ять років збільшився в системі на 28,6%, у банках з державною часткою – 61,4%, у банках з приватним капіталом – на 19,1%, у банках іноземних груп чистий комісійний дохід скоротився на 34,4%.

Важливою складовою доходів системи є торговий результат, який за п'ять років збільшився у 2,1 рази. Найбільше зростання торгового доходу спостерігається у банках з приватним капіталом – у 5,8 разів. У банках з державною часткою показник збільшився на 84,8%, у банках іноземних груп – на 62,7%. За станом на 1 січня 2022 року банки отримали збитки за цією статтею в сумі 7,7 млрд грн, у тому числі, АТ КБ «ПриватБанк» – 3,4 млрд грн, АТ «Ощадбанк» – 4,4 млрд грн. В інші періоди торговий дохід мав позитивне значення.

За останні п'ять років видаткова стаття витрат на формування резервів під кредитні ризики скоротилася в системі та для всіх груп банків, окрім банків з приватним капіталом. Рис. 1 демонструє значне зростання цих витрат за станом на 01.01.23, як наслідок збитків позичальників після повномасштабного вторгнення. У наступні роки ці витрати скоротилися і у порівнянні фінансових результатів 2019 та 2024 років, їх розмір в системі став менше на 10%, у банках з державною часткою – на 21,8%, у банках іноземних груп – на 83,9%. Банки з приватним капіталом збільшили витрати на резерви в 2,2 рази, що можна пояснити зростанням кредитного портфелю. Велике розформування резервів під кредитні ризики банків іноземних груп пояснюється скороченням їх кредитного портфелю.

У Таблиці 7 наведено динаміку складових чистого процентного доходу банків. Всі категорії процентних доходів та витрат зростають у абсолютному вимірі. Процентний дохід від операцій з цінними паперами за чотири роки збільшився у 4,1 рази і є лідером серед джерел прибутку банків. Процентні доходи від операцій з юридичними особами зросли на 89,3%, з фізичними особами – на 34%. Процентні витрати зросли за чотири роки нерівномірно – за залученими коштами юридичних осіб у 2,5 рази, за коштами фізичних осіб – на 28%.

Динаміка фінансових результатів відповідає тенденціям зростання залучених і розміщених ресурсів банківської системи. Прискореному зростанню інвестиційного портфелю відповідає зростання відповідних доходів, а збільшення залучених коштів юридичних осіб супроводжується прискореною динамікою процентних витрат.

Всі зазначені тенденції визначаються за середніми показниками системи. Слід зазначити, що структуру доходів, витрат, активів і пасивів формує обрана кожним банком бізнес-модель, особливості клієнтської бази, банківських продуктів тощо.

Розподіл середніх показників прибутку 2024 року та його складових у відношенні до активів за групами банків наданий у Таблиці 8.

Найбільший рівень прибутку у відношенні до активів мають банки з державною часткою, хоча процентний дохід цих банків є найменшим в системі. Банки мають підвищений чистий комісійний дохід і середній рівень витрат на формування резервів та адміністративних витрат. Лідерами за процентним доходом є банки з приватним капіталом, хоча рентабельність активів у них найменша в системі. У банках даної групи є підвищеним рівень витрат на формування резервів та адміністративних витрат, що пояснюється активним

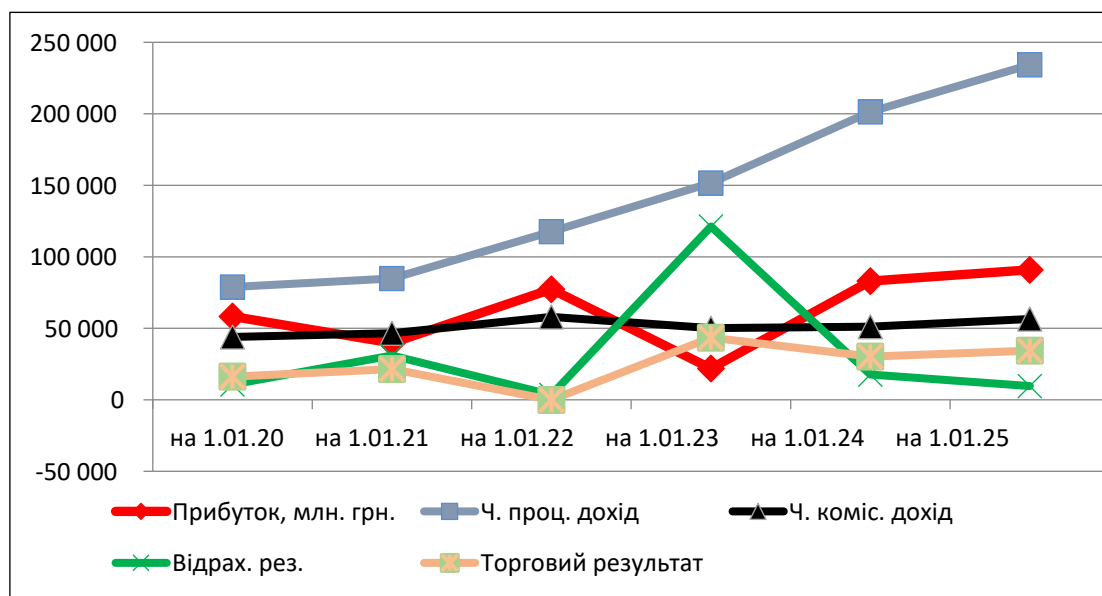

Рис. 1. Динаміка складових прибутку банків за 2019–2024 роки

Таблиця 7

Складові чистого процентного доходу банків

Показники, млн грн	на 1.01.21	на 1.01.22	на 1.01.23	на 1.01.24	на 1.01.25
Процентні доходи	147 743	168 746	217 053	304 437	351 588
доходи / юрид.особи	53 142	54 897	72 827	91 490	100 588
доходи / фіз.особи	50 025	57 230	55 516	51 291	67 056
доходи / цінні папери	44 576	56 619	88 709	161 656	183 944
Процентні витрати	62 895	51 097	65 358	103 043	117 290
витрати / юрид.особи	30 194	28 607	46 688	70 642	75 996
витрати / фіз.особи	31 544	21 495	17 714	31 530	40 377

Таблиця 8

Складові прибутку 2024 року за групами

Показники	Показники у відношенні до чистих активів, %					
	прибуток	проц. дохід	коміс. дохід	торг. рез-т	адмін. витрат	відрах. рез
Банківська система	2,7%	6,9%	1,7%	1,0%	4,1%	0,3%
Банки з державною часткою	3,1%	6,4%	2,2%	1,1%	3,5%	0,2%
Банки іноземних банківських груп	2,5%	7,0%	0,9%	0,7%	3,5%	0,1%
Банки з приватним капіталом	1,8%	7,8%	1,4%	1,1%	6,3%	0,8%

розвитком кредитування. Для банків іноземних груп всі показники знаходяться в межах середнього рівня.

Більш детальний аналіз джерел прибутку у розрізі банків свідчить про переваги банків, які активно використовують сучасні засоби Fintech. Сучасні онлайн-платформи Приват24, Ощад 24/7, iPUMB, UniCredit Online відкривають банкам доступ до ресурсів і підвищують їх конкурентоспроможність. Цифровий банкінг в Україні розвивається як у формі додаткових цифрових продуктів, так і у вигляді необанків, які працюють за ліцензіями відомих банків.

Вдалі проекти цифрових необанків, створених на базі банківських установ підтверджує АТ «Універсал-банк», що використовує роздрібний продукт Fintech Band Monobank. Зручність і технологічність продуктів банку дозволяють йому підтримувати показник процентних доходів у відношенні до активів на рівні 10,9%. Аналогічні конкурентні переваги має АТ «Таскомбанк», який використовує фінтех-проект Izibank. Завдяки цифровому необанку O.Bank, розробленому АТ «Ідея Банком», у 2024 році він отримав рекордний рівень рентабельності та процентних доходів у відношенні до активів. Цікаві рішення та конкурентні переваги для АТ «Таскомбанк» забезпечує використання Fintech-проекту Izibank, ПАТ «БАНК ВОСТОК» – цифровий банк «Банк Власний Рахунок».

В Україні процес формування необанків перебуває на початковому етапі, хоча розвиток інноваційних технологій, зростання зовнішніх викликів і воєнних ризиків підвищує стимули забезпечення якісної віддаленої взаємодії між банками та їх клієнтами. Вибір пріоритетів при формуванні ресурсної бази визначається бізнес-моделлю конкретного банку.

Висновки. Проведений аналіз динаміки складових залучених і розміщених ресурсів за групами банків,

а також основних статей доходів і витрат, пов'язаних з управлінням ресурсами свідчить про певний перерозподіл ресурсної бази на користь банків з державною часткою. У першу чергу, прискорене зростання зобов'язань цих банків обумовлено залученням коштів фізичних осіб. Банки іноземних груп займають друге місце за коштами юридичних осіб, але відстають від банків з приватним капіталом за ресурсами населення. Стійка ресурсна база дозволяє оцінювати ризик ліквідності як помірний і контрольований.

В структурі банківських активів найбільшу динаміку зростання демонструє інвестиційний портфель, а позицію лідера також займають банки з державною часткою. Банки іноземних груп займають друге місце за обсягом коштів в цінних паперах, але після 2022 року скоротили кредитний портфель. Натомість, кредитні операції активніше розвивають банки з приватним капіталом. Кредитні ризики залишаються доволі високими, зростає концентрація розміщення коштів у державні цінні папери.

Прибуткова діяльність банківської системи є наслідком прискореного зростання чистого процентного доходу, в структурі якого переважають процентні доходи від цінних паперів. Найбільше зростання чистого процентного доходу за п'ять років демонструють банки з державною часткою та з приватним капіталом. Чистий комісійний дохід відчутно збільшився лише у банках з державною часткою, торговий дохід – у банках з приватним капіталом.

Політика управління ресурсами визначається бізнес-моделлю банку і залежить від обраної стратегії. Для підсилення конкурентних переваг банки використовують сучасні технології цифровізації, спрощення, дистанційного надання послуг. Новітні банківські продукти створюють підґрунтя для розвитку необанків.

Список літератури:

1. Румик І., Бойко А., Шилько І. Особливості формування ресурсного потенціалу і забезпечення ліквідності банківських установ в умовах невизначеності. *Вчені записки Університету «КРОК»*. 2024. № (4(76)). С. 11–21. DOI: <https://doi.org/10.31732/2663-2209-2024-76-11-21> (дата звернення: 20.08.2025).
2. Гетманенко О., Гелюта М. Сучасний стан показників української банківської системи. *Економіка та суспільство*. 2025. № 74. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-74-147> (дата звернення: 20.08.2025).
3. Повод Т. Особливості формування ресурсної бази банків: сутність та значення. *Таврійський науковий вісник. Серія: Економіка*. 2023. № 16. С. 236–243. DOI: <https://doi.org/10.32782/2708-0366/2023.16.31> (дата звернення: 20.08.2025).
4. Ковальчук І.П. Інновації в банківському секторі України: виклики та перспективи розвитку. *Фінансовий простір*. 2023. Т. 27. № 1. С. 55–63. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/6116> (дата звернення: 20.08.2025).
5. Basel Committee on Banking Supervision. *Sound practices: Implications of fintech developments for banks and bank supervisors*. Basel: BIS. 2018. 47 p.
6. European Banking Authority. *Guidelines on internal liquidity adequacy assessment process (ILAAP)*. Paris: EBA. 2016. 72 p.
7. Drechsler I., Savov A., Schnabl P. Banking on deposits: Maturity transformation without interest rate risk. *Journal of Finance*. 2021. Vol. 76, No. 3. P. 1091–1143.
8. Behn M., Daminato C., Salleo C. A view from the euro area: Liquidity regulation and bank behavior. *ECB Working Paper Series*. 2020. No. 2400. P. 1–45.
9. Basel Committee on Banking Supervision. *Sound practices: Implications of fintech developments for banks and bank supervisors*. Basel: BIS. 2018. 47 p.
10. Schuermann T., Steffen S. Bank capital, bail-in debt, and funding costs: Evidence from Europe. *Journal of Financial Economics*. 2021. Vol. 142, No. 2. P. 819–843.
11. Основні показники діяльності банків. *Національний банк України*. URL: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/supervision-statist> (дата звернення: 10.08.2025).

References:

1. Rumyk I., Boiko A., Shylko I. (2024). Osoblyvosti formuvannia resursnoho potentsialu i zabezpechennia likvidnosti bankivskykh ustanov v umovakh nevyznachenosti [Peculiarities of resource potential formation and liquidity management of banking institutions under uncertainty]. *Vcheni zapysky Universytetu "KROK" – Scientific Notes of KROK University*, vol. 4(76), pp. 11–21. DOI: <https://doi.org/10.31732/2663-2209-2024-76-11-21> (accessed August 20, 2025).
2. Hetmanenko O., Heliuta M. (2025). Suchasnyi stan pokaznykiv ukrainskoi bankivskoi systemy [Current state of indicators of the Ukrainian banking system]. *Ekonomika ta suspilstvo – Economy and Society*, no. 74. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-74-147> (accessed August 20, 2025).
3. Povod T. (2023). Osoblyvosti formuvannia resursnoi bazy bankiv: sutnist ta znachennia [Peculiarities of formation of banks' resource base: essence and significance]. *Tavriiskyi naukovyi visnyk. Seriya: Ekonomika – Taurian Scientific Bulletin. Series: Economics*, no. 16, pp. 236–243. DOI: <https://doi.org/10.32782/2708-0366/2023.16.31> (accessed August 20, 2025).
4. Kovalchuk I. P. (2023). Innovatsii v bankivskomu sektori Ukrainy: vyklyky ta perspektyvy rozvytku [Innovations in the banking sector of Ukraine: challenges and prospects for development]. *Finansovyi prostir – Financial Space*, vol. 27(1), pp. 55–63. Available at: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/6116> (accessed August 20, 2025).
5. Basel Committee on Banking Supervision. (2018). *Sound practices: Implications of fintech developments for banks and bank supervisors*. Basel: BIS, p. 47.
6. European Banking Authority. (2016). *Guidelines on internal liquidity adequacy assessment process (ILAAP)*. Paris: EBA, p. 72.
7. Drechsler I., Savov A., Schnabl P. (2021). Banking on deposits: Maturity transformation without interest rate risk. *Journal of Finance*, vol. 76(3), pp. 1091–1143.
8. Behn M., Daminato C., Salleo C. (2020). A view from the euro area: Liquidity regulation and bank behavior. *ECB Working Paper Series*, (2400), pp. 1–45.
9. Basel Committee on Banking Supervision. (2018). *Sound practices: Implications of fintech developments for banks and bank supervisors*. Basel: BIS, p. 47.
10. Schuermann T., Steffen S. (2021). Bank capital, bail-in debt, and funding costs: Evidence from Europe. *Journal of Financial Economics*, vol. 142(2), pp. 819–843.
11. National Bank of Ukraine. (2025). Main indicators of banks' activity. Available at: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/supervision-statist> (accessed August 10, 2025).

Стаття надійшла: 25.09.2025

Стаття прийнята: 12.10.2025

Стаття опублікована: 14.11.2025